

PROGRAM FÖR IDROTT, MOTION, HÄLSA OCH EN AKTIV FRITID

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Inledning	2
1.	Idrotta utifrån egna förutsättningar	3
2.	Särskilda utvecklingsområden	4
2.1	Barn- och ungdomsidrott	4
2.2	Skolan i rörelse	5
2.3	Senioridrott och -motion	6
2.4	Tillgänglighet	7
3.	Övriga viktiga områden	8
3.1	Bredd- och motionsidrott	8
3.2	Evenemang	9
3.3	Idrottsutbyte och elitidrott	10
4.	Ansvarsfördelning och finansiering	11
5.	Uppföljning av programmet	12

INLEDNING

Syftet med det här programmet är att beskriva landskapsregeringens politik på idrotts-, motions- och hälsoområdet, samt de åtgärder som landskapsregeringen planerar att vidta under perioden 2018-2022 för att långsiktigt främja idrotts- och motionsaktiviteterna i landskapet. Programmet beskriver ett antal målsättningar och åtgärder som ska öka välmående, förbättrad hälsa och meningsfull fritid bland allmänheten. De föreslagna åtgärderna ska följas upp med hjälp av ett antal indikatorer som beskrivs i programmet.

1. IDROTTA UTIFRÅN EGNA FÖRUTSÄTTNINGAR

Åland ska vara ett öppet och inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling och ges möjlighet att delta och bidra till en positiv samhällsutveckling. Denna tanke ska givetvis även prägla idrott och motion och de åtgärder som görs.

Landskapsregeringen fastställde 2016 en hållbarhets- och utvecklingsagenda för åren 2016-2030. Social hållbarhet och fokus på individens möjligheter att utveckla sina talanger och intressen och att känna sig som en del av samhället viktiga delar av landskapsregeringens agenda, som i sin tur ansluter till FN:s globala Agenda 2030. Allas möjligheter att utöva idrott och annan fysisk aktivitet utgör väsentliga delar förverkligandet av agendan. Landskapsregeringen avser därför arbeta för en hållbar idrott med följande vision som utgångspunkt:

Alla ålänningar – såväl flickor/kvinnor som pojkar/män - kan tryggt och utan hinder idrotta och motionera utifrån egna förutsättningar, intressen och ambitioner för att utveckla sig själva, främja sin hälsa och livskvalitet, känna social tillhörighet och ha en aktiv och meningsfull fritid.

Idrottens och motionens potential att mångsidigt främja glädje och meningsfull fritid för alla, och en god hälsa och social tillhörighet kan knappast överskattas. Ansträngande fysisk aktivitet definieras som sådan aktivitet som får pulsen att stiga märkbart och göra en andfådd. WHO:s rekommendation om ansträngande fysisk aktivitet är tre gånger i veckan.

Men för att en hållbar utveckling på det här området ska vara möjlig, där alla känner delaktighet och trivs, krävs fortlöpande insatser.

Bland annat behövs en kontinuerlig tillgång till kompetenta tränare och ledare och ett finansieringssystem som skapar förutsättningar för ett mångsidigt idrottande med många valmöjligheter för alla. För att uppnå denna mångsidighet kan även andra föreningar än renodlade idrottsföreningar ha en roll.

2. SÄRSKILDA UTVECKLINGSSOMRÅDEN

Under programperioden 2017-2022 ges barn- och skolidrott, senioridrott och -motion samt tillgänglighet särskild uppmärksamhet.

2.1 BARN- OCH UNGDOMSIDROTT

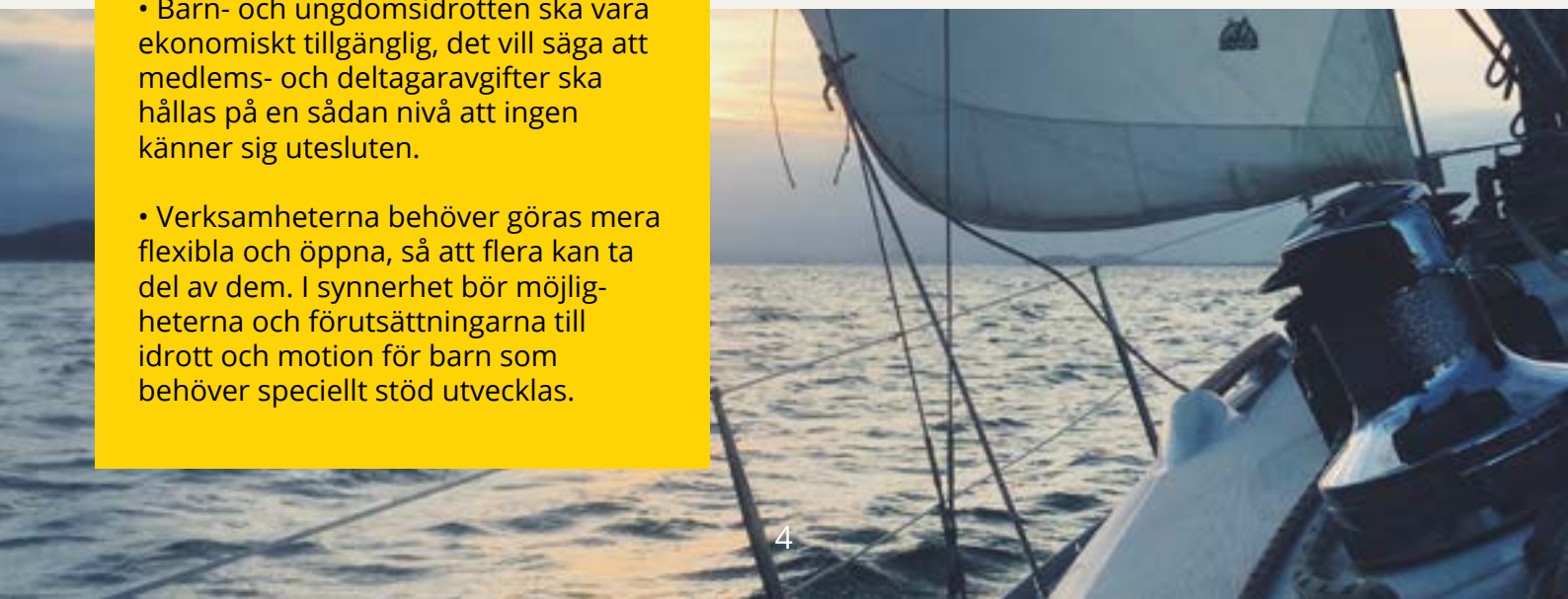
Barnidrottens viktigaste långsiktiga syfte är att väcka ett livslångt intresse för idrott och motion. Landskapsregeringens idrottspolitik ska ha ett särskilt fokus på idrottens möjligheter att främja de ungas fysiska och mentala utveckling och att ge dem möjligheter till livslång, meningsfull fritid och kamratskap.

MÅLSÄTTNINGAR

- All barnidrott ska bedrivas utifrån ett barnperspektiv och följa FN:s barnkonvention. Det ställer krav på ledarnas förmåga till flexibilitet, att entusiasmera och ha känsla för barnens behov.
- Föreningslivet ska spela en viktig roll i praktiskt demokratiarbete. De yngre ska få vara delaktiga i demokratiska arbetsformer. På det sättet kan deras intresse för föreningslivet och för sin aktivitet främjas.
- Ålands Idrotts riktade bidrag till sina medlemsorganisationer för att främja ett mera kravlöst deltagande i breddidrott ska fortsättningsvis prioriteras.
- Barn- och ungdomsidrotten ska vara ekonomiskt tillgänglig, det vill säga att medlems- och deltagaravgifter ska hållas på en sådan nivå att ingen känner sig utesluten.
- Verksamheterna behöver göras mera flexibla och öppna, så att flera kan ta del av dem. I synnerhet bör möjligheterna och förutsättningarna till idrott och motion för barn som behöver speciellt stöd utvecklas.

ÅTGÄRDER:

- En fortsatt satsning görs på ledar- och tränarutbildning. Utbildningen ska inkludera frågor om jämställdhet, demokrati och interkulturellt bemötande samt barn med särskilda behov och funktionshindrade.
- Den nuvarande utlåningsbanken för idrottsredskap vidareutvecklas i samarbete med kommunerna och andra berörda parter.
- Särskild uppmärksamhet ska ges till dem som bor där föreningsverksamheten är låg. Gemensamma aktiviteter för barn och föräldrar utvecklas. Åtgärder ska även i övrigt utformas så att de underlättar för vårdnadshavare att låta barnen delta utan alltför stora praktiska eller ekonomiska hinder.

2.2 SKOLAN I RÖRELSE

Skolan erbjuder en utmärkt arena för fysisk fostran för alla ungdomar. Skolan och småbarns-pedagogiken inom barnomsorgen utgör grundläggande institutioner i samhället. Skolan kan utifrån sin verksamhetsidé beskriva olika tyngdpunktsområden som omfattar fysiska aktiviteter och fostran. Lärarna ska uppmuntras till att skapa ämnesövergripande och årskurs-överskridande aktiviteter som utövas regelbundet.

MÅLSÄTTNINGAR

- Varje skola inför mera rörelse och motion under skoldagarna på sitt eget sätt. Det är viktigt att skolan i de lägre klasserna betonar lustfylld lek och rörelse.
- Inom Ålands yrkesgymnasium ska arbetssätt och undervisningsmetoder utvecklas för att uppnå en ökad fysisk aktivitet under skoltid.

ÅTGÄRDER:

- En strategi utarbetas tillsammans med idrottsrörelsen och utbildningssektorn för hur barn och unga kan stimuleras till regelbunden motion och rörelse.
- Fritidsverksamheten efter skoltid utvecklas i samarbete med Ålands Idrott och kommunerna.
- Tidigare nämnda LIITU-undersökning följs upp med en mera omfattande undersökning av unga ålänningars fysiska aktivitet.
- Lr undersöker tillsammans med Ålands Idrott möjligheterna och förutsättningarna till att bilda en fristående ideell organisation, Ålands skolidrotts- och fritidsförbund (ÅSIFB), i syfte att koordinera eftermiddagsverksamhet för skolbarn i åk 1-6. Verksamhetsinriktningen är idrott, bild, musik och annan verksamhet som kan anses vara värdefullt för att ge barn och ungdomar en meningsfull och aktiv fritid efter skolan.

2.3 SENIORIDROTT OCH -MOTION

Vi lever allt längre. Under 2016 var det fortsättningsvis den äldre delen av befolkningen som ökade mest. De som fyllt 65 år blev nästan 150 personer flera under året jämfört med 2015. Vid årsskiftet 2016/17 bestod åldersgruppen 65+ av 6 169 personer vilket är 21,1 procent av befolkningen. Enligt beräkningar kommer denna grupp att utgöra 30 procent år 2030.

MÅLSÄTTNINGAR

- Utbudet av fysiska aktiviteter ska vara tillgängligt och mångsidigt för alla seniorer och en särskild grupp utgörs av dem som bor på vårdinstitutioner och äldreboenden.
- Seniorers potential som resurser inom föreningslivets arbete tillvaratas.

ÅTGÄRDER

- En ledarutbildning genomförs för seniorer som är intresserade att aktivt medverka i motions- och spontanidrottsverksamhet.
- Särskilda medel avsätts i idrotts- och fritidsbudgeten för organisationers arbete med motion och för spontanidrott för äldre.
- Landskapsregeringen initierar en landskapsomfattande kampanj för att stimulera äldre till mera fysisk aktivitet. Kampanjen genomförs i samarbete med kommunerna och organisationer inom idrott, motion, hälsa och bildningsverksamhet.

2.4 TILLGÄNGLIGHET

En idrottsanläggnings användbarhet gäller inte bara för aktivt utövande av idrott och motion; en arena måste också vara publikvänlig och tillgodose möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att ta del av idrottstävlingar. Det kan noteras att landskapsregeringen år 2013 fastställde åtgärdsprogrammet Ett tillgängligt Åland som gäller åtgärder för funktionshindrades jämlika villkor till deltagande och delaktighet. Idrottens stora potential gällande integration av nyinflyttade är viktig att ta tillvara. År 2016 fastställdes ett integrationsprogram för perioden 2016-2019. Dessa styrdokument är viktiga även för genomförandet av landskapets idrottspolitik och ska följas upp av idrottsrådet RIMH till den del styrdokumentet behandlar rådets ansvarsområden.

MÅLSÄTTNINGAR

- Personer som flyttar till Åland skall kunna få en god och lättfattlig information om föreningar och aktiviteter direkt.
- Anläggningarna ska beakta tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.
- Landskapsregeringen prioriterar anläggningsinvesteringar som vid sidan av social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet beaktar tillväxt och samhällsutveckling. Detta gäller både renoveringar av befintliga anläggningar och nya anläggningsprojekt.
- De som inte har tillgång till en välutrustad idrottsanläggning i sin kommun ska beaktas. Ett exempel kan vara ett system där skolbarn avgiftsfritt kan använda kollektivtrafiken till och från idrottsanläggningar.

ÅTGÄRDER

- Landskapsregeringen kan stöda förbättrade digitala bokningssystem så att de blir tillgängliga för alla.
- Möjligheterna till en applikation som är gemensam för idrotterna utreds. Här kan ingå kontaktuppgifter, träningstider och andra viktiga upplysningar.
- Information som riktar sig till inflyttade och personer med särskilda behov utformas.
- Nya riktlinjer för stöd till kommunala anläggningar utarbetas. I dessa riktlinjer ska ingå kriterier för öppethållning, tillgänglighet, spontanidrott, miljömässigt och ekonomiskt hållbara lösningar och stödmottagarens långsiktiga ansvar för anläggningen.

3. ÖVRIGA VIKTIGA OMRÅDEN

Förutom fokusområdena i programmet finns ytterligare några områden som landskapsregeringen avser att uppmärksamma under programperioden: den organiserade bredd- och motionsidrotten, idrottsevenemang på hemmaplan, idrottsutbyte och elitidrott.

3.1 BREDD- OCH MOTIONSIDROTT

För den som vill ägna sig åt organiserad idrott och motion är förutsättningarna goda. De cirka 70 idrottsföreningarna och -organisationerna erbjuder mångsidiga och välorganiserade möjligheter till aktiviteter. Det totala antalet medlemskap inom idrottsföreningarna- och organisationerna är cirka 14 000.

MÅLSÄTTNING

- En förutsättning är att all organiserad idrott som finansieras med samhällsmedel fortsättningsvis ordnar fortgående utbildning i demokrati, bemötande av personer med funktionsnedsättning och annan inkludering, samt ansvarstagande och känsla för fair play. Detta utvecklingsarbete omfattar såväl aktiva som tränare, funktionärer och föreningsledning.

ÅTGÄRDER

- Kampanjer ordnas tillsammans med Ålands Idrott för att rekrytera flera ledare. En särskilt prioriterad utbildning gäller ledare för personer med särskilda behov.

3.2 EVENEMANG

Idrotts- och motionsevenemang kan vara av betydelse av flera skäl. De inspirerar till träning då det finns intressanta evenemang och tävlingar att sikta mot. Turismen gynnas, särskilt om evenemangen förläggs utanför egentlig högsäsong, och varumärket Åland stärks genom att förknippas med idrott och hälsa på ett sätt som lockar besökare.

MÅLSÄTTNINGAR

- Idrottsevenemang bör vara av sådan kvalitet att de i princip har möjligheter att bli ekonomiskt självbärande efter ett initialskede. Det ligger dock i sakens natur att ett nytt evenemang behöver tid och kontinuitet för att utvecklas till sin slutliga nivå.
- Nya evenemangsidéer som kan förväntas ha en positiv inverkan på idrottsturismen på Åland ska ha möjlighet till samhällsstöd under en uppbyggnadsfas.

ÅTGÄRDER:

- De riktlinjer för idrottens finansiering som landskapsregeringen utarbetade i samråd med Ålands Idrott 2014-2015 kompletteras med ett- eller fleråriga satsningar på teman eller tyngdpunktsområden som bör få särskild uppmärksamhet under en viss period.
- Stödformer för utveckling av idrottsturismen utarbetas.

3.3 IDROTTSUTBYTE OCH ELITIDROTT

Nationellt och internationellt idrottsutbyte är en viktig del av idrottsrörelsen. Både breddidrottare och elitsatsande idrottare får stimulerande impulser för fortsatt engagemang och egen utveckling genom idrottsutbytet.

Idrottare på elitnivå är inspiratörer och förebilder för barn och ungdomar. Genom goda tävlingsresultat sätter de också Åland "på kartan" och har på det sättet betydelse för samhällets synlighet i stort, så även om elitidrotten utgör en liten del av den totala tävlingsidrotten har den betydelse.

MÅLSÄTTNINGAR

- Både ungdomar och vuxna ska ha möjligheter att delta i idrottstävlingar i enlighet med visionen på sidan 6.
- Elitsatsningar ska fortsättningsvis stödas i enlighet med gällande regelverk.
- Internationella framgångar premieras.
- Vid beviljande av investeringsstöd till befintliga och nya idrottsanläggningar ska tillgänglighet och ändamålsenlighet kunna påvisas av sökanden. En investering som stöds av landskapsmedel ska också uppfylla internationell idrottslig standard där det anses vara av stor relevans.

ÅTGÄRDER:

- Möjligheter för Åland att bredda det internationella idrottsutbudet och samarbetet undersöks.
- Landskapsregeringen ser över vilka idrottsanläggningar som i första hand bör uppgraderas till internationell standard och inleder arbetet inom programperioden.
- Riktlinjerna för landskapsstöd till investeringar i anläggningar och redskap revideras.

4. ANSVARSFÖRDELNING OCH FINANSIERING

Landskapsregeringen och kommunerna ansvarar för att skapa allmänna förutsättningar för idrotts- och motionsverksamhet i landskapet. Kommunerna beviljas årliga landskapsandelar för både idrotts- och ungdomsverksamhet. Som framkommit i tidigare kapitel har även Ålands Idrott i egenskap av paraplyorganisation för organiserad idrott och motion en betydelsefull roll.

En ny aktör med uppgift att på ett tvärssektoriellt sätt hantera ärenden och frågeställningar som nämns i detta program: Rådet för idrott, motion och hälsa (RIHM). Rådet ska i första hand fungera som en övergripande tväradministrativ styrgrupp för att säkra att de åtgärder som nämns i detta program förverkligas. Rådet utarbetar förslag som fastställs av landskapsregeringen.

Till RIHMs övriga uppgifter hör att:

- Följa upp de åtgärder som vidtas med anledning av det här programmet.
- Lyfta fram motionen som en central del i fråga om att främja hälsa och välfärd samt förebygga sjukdomar och stärka motionens ställning i det åländska samhället.
- Minska på orörligheten och främja fysisk aktivitet bland ålänningar genom tvärssektoriellt samarbete mellan flera olika förvaltningsområden.
- Ta initiativ till och avge utlåtanden i övergripande frågor som gäller idrotts-, motions- och hälsopolitik.
- Föreslå revideringar och ändringar av detta program då behov föreligger.
- Föreslå och genomföra tvärssektoriella friskvårdsstödjande åtgärder i samarbete med andra aktörer.

5. UPPFÖLJNING AV PROGRAMMET

Målsättningen med detta program är att stimulera alla ålänningar i alla åldrar till att bli fysiskt aktiva och främja allas välmående. Avgörande för i vilken utsträckning programmet blir en framgång är hur väl programmet förankras och följs upp i berörda verksamheter. Programmet ska vara ett "levande" dokument, det vill säga att föreslagna målsättningar och åtgärder kan utvecklas och få ett nytt fokus om nya situationer eller frågeställningar uppkommer.

Under programperioden 2018-2022 ska åtgärderna i detta program utvärderas och de kan också komma att justeras vid behov. Uppföljning ska ske vartannat år. Efter en första undersökning kan närmare preciseringar av konkreta mål utformas. RIMH ges i uppdrag att tillsammans med Ålands Idrott och ÅSUB utforma indikatorer som kan ge besked om resultaten av arbetet med åtgärderna, bland annat andelen fysiskt aktiva flickor/kvinnor och pojkar/män i olika ålderskategorier.

Nedan följer några konkreta mål för det idrottspolitiska arbetet under programperioden. De följer WHO:s rekommendation om skolbarns fysiska aktivitet som bör vara minst 1 timme fysisk aktivitet per dag.

År 2021 ska minst:

- 50 % av alla elever i lågstadiet motionerat/tränat minst 1 timme per dag
- 25 % av alla elever i högstadiet motionerat/tränat minst 1 timme per dag
- 20 % av alla elever i gymnasiet motionerat/tränat minst 1 timme per dag

Du kan bekanta dig med programmet i sin helhet på www.idrottspolitik.ax

